

Kaskötő István

Az öreg Joe meg a hinta esete

Az Öreg Joe... Hát igen, mi tagadás Joe, öreg. Maholnap betölti a nyolcvanát. Panaszra nem sok oka lehet, eltekintve a szokásos öregkori nyavalyáktól, meglehetősen jó állapotban van. Éppen a napokban füllentett az egyik pénztáros lány a üzletben, mikor korról esett szó, hogy nem saccol többet Joenak, mint hetven-hetvenkét évet.

- *Hogy áldja meg az isten a kegyes hazugságért!*

Éli a nyugdíjasok egyhangú életét, tesz-vesz a ház körül, gondozza a kis kertet, palántál, gyomlál, vágja a fűvet és eteti a madarak évről-évre szaporodó seregét. Persze nem volt könnyű hozzászokni az öregkori semmittevéshez. Néhány évig a nyugdíjazása után, mindenféle részidős munkát vállalt, nem is annyira a pénz miatt, bár az is közrejátszott, de főleg bizonyítani akarta a világnak, hogy órá még mindig szükség van.

Aztán, kiderült, hogy nincs...

A fiókba dobta a karóráját, mondván, hogy sehol sem várják időre, sehonnan sem fog elkésni, az óra csak fölösleges nyűg. Nem hord fűzős cipőt, nadrágot csak gumizott derékkal visel, sem szíj, sem nadrágtartó, a nyakkendőkről nem is beszélve. Hetente egyszer borotválkozik, azt is csak azért mert Máli, - ő a feleség - megfenyegette, hogyha szakállt mer növeszteni, kicserélteti a zárat a ház összes ajtaján.

Totális, maximális nyugállományi kényelem, mennyei nyugalom, csak a hárfazene hiányzik a háttérből, hogy teljes legyen az illúzió.

A társadalmi életre való igényt tökéletesen kielégíti Dan Wilson - ő a szomszéd - bár hatvanhét évével, szinte gyerekeknek számít. Két éve nyugdíjazták a torontói közlekedési vállalattól - húsz évig vigyázta a városi menetrendet - szegény pára még mindig ott tart, hogy reggelenként megborotválkozik, nyakkendőöt köt, zakóba bújik és pontosan fél nyolckor, kávés bögrével a kezében, beül a kocsiába... - és elhajt a sarki üzletbe megvenni a reggeli újságot. Zavaros álmaiban elbocsátják, megtagadják tőle a munkanélküli segélyt, a felesége beadja a válópert, mert nem tudja kifizetni a fodrász számláját és a globális hőmérséklet eléri a negyven fokot. Unalmában folyton eszik, már kihízta minden nadrágját és fél éjszakákat pókerezik az interneten.

Joe megesküdtött, hogy ha belepusztul is, megtanítja, hogyan kell öregnek lenni. Nem egyszerű dolog, ő már keresztül ment a nehezén.

Dan Wilson legnagyobb problémája, hogy még mindig azt hiszi, hogy a "mi volt", vagy "mi voltam" valamiféle szerepet játszik mindennapi életében. Minden reggel, - hacsak nem esik - kiülnek Dan garázsa elé, az elmaradhatatlan kávésbögrével és miután a napi "itt fáj, ott fáj"-t és a depressziós gazdasági híreket megtárgyalták, Dan szomszéd rákezd:

- Hatvanháromban, a St. George és a Bloor sarkán volt szerviz garázsom... Vagy; ...farmon nőttem fel, ott nem volt lazálás a gyerekek is kijárta a melóból... Vagy; ... azon a héten Nelly volt a harmadik, mikor az ember húsz éves, ész nélkül halmozza a sikereket... bezzeg manapság... És jön a panasz, hogy már a Viagra se segít.

Joe türelmesen hallgat, bolongat, igazat ad, néha-néha rátromfol, ő csupa jóindulatú türelem. Tudja, hogy

ezen a fázison túl kell esni minden új öregjelöltnek, aztán vagy kigyógyúl a *volt-voltam* kórságból és éli hátralévő éveit köztiszteletben, vagy mindenki kerülni fogja, mint egy leprást, halálra unva végnélküli emlékezéseit.

Félreértés ne essék, Joe gyengéd szeretettel őrzi az emlekeit, különösen a jókat, de azok senki másra nem taratoznak... igaz, többnyire nem is alkalmasak, mint szórakoztató történetek. Kit érdekelne például, hogy először látni a Csendes Oceánt, vagy hazatérni egy messzi útról milyen érzés volt s még annyi év után is melegség tölti el a szivét, ha rá gondol. Az ilyen, meg hasonló élmények, ha említve vannak is, csak családi alapon Máli társaságában. Egy az egyhez.

Joe még élete derekán megszívlelte egy bölcs guru tanácsát, hogy a kiegyensúlyozott, boldog élet titka: az ember ismerje és fogadja el a saját korlátait. "*A csillagokhoz mérd magad*" filozófiája ugyan jól hangzik, de a valós életben csak végnélküli csalódásokhoz vezet. Nem is volt különösebb problémája, míg egy szép napon - furcsa módon az a szép nap a nyugállományba való ledegradálása után következett be - azok a bizonyos korlátok elkezdtek szaporodni.

Kezdődött azzal, hogy a megszokott, jól fűszerezett kedvencek gyomorégést és féléjszakás álmatlan hánykolódást okoztak. A mexikói enchalada és szechuwan shishkabad a tiltott örömök listájára kerültek. Aztán jöttek "*a már nem tudom*" alapvető korlátok, mint hány kiló is a *nehéz*? Meg, hová a fenébe tettem a szemüvegemet.

Lassacskán egy tetemes lista jött össze, na nem leírva, de mindenkorra emlékeztetőül, hogy "*ne is próbáld öregem, úgy se fog menni*". Csak egy néhány a fontosabbak közül, mint:

Már nem tud keresztül pisilni a kerítésen.
Már nem tudja futva elérni a buszt.
Már nem is próbál leguggolni, mert nem fog tudni felállni.

Már nem tud cigánykereket hányni.
Már fizet a kocsimosásért ahelyett, hogy maga csinálná.

Már nem tud fára mászni.
Már nem tud fejreállni.
Már nem tudná Málikát táncba vinni.
Már nem tud biciklizni.
Már körbe-körbe hajt a parkolóban üres helyre várva, hogy ne kelljen húsz métert gyalogolnia.

Már ülve húzza fel a nadrágját.
Már nem tud gyereket csinálni... Na, nem mintha nagyon akarna, de mégis.

...és így tovább, mind több és több elszomorító felismerés, hogy az öregedés nem is olyan nagy öröm.

**

- Hová mész?
- A bótba, nincs reggelre tej, meg madáreleség.
- Elment a jódolgod? Tíz óra.
- Először is fél tíz, másodszer: éjfél van.
- Hajts óvatosan, sötét van.
- Nem vagyok vak.
- Csak süket.
- Ehm... - elharapta a szó, tapasztalatból tudja, hogy jobb, ha nem folytatja, egy rossz szó, vagy egy gondatlan hangsúly komoly következményekkel járhat.

A szupermarket meglepően forgalmas volt, beemelte a két madáreleséges zsákot a vásárlókocsiba, tizenhét kiló

egyenként, kicsit meghúzta a derekát, nem az első eset, már többször gondolt rá, hogy kisebb zacskóval kellene venni, tízkilósat, de az ára miatt elvetette a gondolatot. Majd kiheveri a derékfájást, így is túl sokba kerül etetni az ég madarait, ami tulajdonképpen az Isten dolga lenne, de ha nem eteti őket, akkor nem jönnek, a kert meg madarak nélkül... nem kert. Vett még kétkilónyi szőlőt, meg egy csomag csokis, karamellás szeletet. Már a pénztárnál volt, mikor eszébe jutott a tej. Majd elfelejtette. Nem egyszer előfordult már, hogy minden mást összeszedett, de amiért jött, az kimaradt. Otthon aztán jött a kioktatás;

- *Miért nem írod fel, hogy mi kell. Lukas az agyad, már azt se tudod, hogy jössz, vagy mész. Még jó, hogy hazatalálsz.*

Aztán, listát csinál... és otthon felejtí. Somolyog az orra alatt és legyint, megengedheti magának: Öreg.

A hármas számú pénztárhoz állt. Lóri, a nyugdíjas banktisztviselő szolgálta ott a kuncsaftokat, egy jó kedélyű, nagydarab asszonyság, aki négy éve tűnt fel a láthatáron és azóta is rendszeresen cserélik sorsdöntő információikat Joe-val, úgy is, mint időjárás, pimasz turisták meg derékfájás.

- Hi! Good looking! – üdvözölte az öreget és már nyúlt is a telefon után, ahogy meglátta a két zsák madáreleséget a vásárlókocsiban.

- Kisegítő a hármashoz... - harsogta a hangosbemondóba.

Bizony elkelt a segítség, reggel meg majd csak kiszedi valahogy, talán még Dan is kéznél lesz, hogy segítsen.

Igen gyér volt a forgalom a MacLeod úton, a szomszédsága meg teljesen elhagyottnak tűnt. Dolgos népek, korán térnek nyugovóra - gondolta - aztán jön az újabb nap a sóbányában. Úgy kell nekik.

A játszóterés kis parknál egy tarka macska ügetett át az úton, nem is nagyon igyekezett, bízott benne, hogy a kocsit majd megáll, Joe valóban lefékezett, meg is állt, nézte, hogy a macsek eltűnt a kis ligetben. Egerészni ment, vagy talán randevúja volt.

Szokatlanul csendes volt az est, tiszta, mélykék az ég, csillagos. Frissen vágott fű szaga keveredett a petúnia, rózsza illatával... leállította motort és kiszállt a kocsiból. Elindult a park felé... érdekes, gondolta, tizenöt éve él itt és még egyszer sem vette a fáradságot, hogy be is sétáljon, pedig hányszor gyalogolt el mellette. A játszótér felé vette az útját és kis tétovázás után leült a homokozó szélére. Körülnézett látja e valaki, valami megmagyarázhatatlan büntudat fogta el. Micsoda dolog az, hogy egy ilyen vénember betolakszik a gyermekek világába? Illó dolog-e? Beletúrt a homokba, meglepően meleg volt, tárolta az egész napos napsütést. Ellenállhatatlan vágy fogta el, lerúgta magáról a szandált és belépett a homokozóba. Mezítelen lábbal körbe-körbe sétált, élvezte a meleg homok simogatását, - a malibui tengerpart jutott eszébe, az első találkozás a Csendes Óceánnal. Az újrakezdés izgalma, majd a be nem teljesült remények, csalódások. De főleg a jó. A kék tenger és a barátok. Lám csak, lám csak, - gondolta és elmosolyogta magát, - ott talál az ember új élményt, új örömet ahol nem is várja. Mind gyorsabb és gyorsabb tempóban rótt a köröket, danászni lett volna kedve, de az est csendje rendre intette. Időnként körbe-körbe nézett, mint aki attól fél, hogy a csínytevésen valami meg nem értő hatáság rajtakapja. Na és? Nyugtatta meg magát, hol van az előírva, hogy a játszótér használata korhatárhoz van kötve. Adófizető polgár vagyok, jogom van a város által nyújtott előnyöket élvezni - akinek nem tetszik, hát... Ha kedvem támadna, még hintáznék is.

A HINTA.

Alig pár lépésre a homokozótól állt a hinta, egy egész sor. Három a kicsiknek, három a nagyoknak, meg a mászó, csúszkáló, ágas-bogas szerkentyű, mozdulatlanul, kihívó szemtelenséggel;

- Na, te vén trottyli, hintázni tudsz-e még? Vagy, már az is a listára került? Már semmit se tudsz?- suttogott a hinta az esti csendben.

És ellenállhatatlan erővel, mint egy óriás mágnes húzta magához. Az öreg nem is ellenkezett, kilépett a homokozóból és lassan, óvatosan lépegetett a hinta felé. Már nem is gondolt arra, hogy valaki esetleg rajta is kapná, legyőzhetetlen vágya támadt, hogy hintázzon. Hátat fordított a középső hintának, hátranyúlt és megmarkolta két kézzel a láncot és lassan ráereszkedett az ülésre. Behunyta a szemét - réges-rég tanult, mélyen a tudat alatt rejtett mozdulattal elrúgta magát a földtől, majd előrenyújtott lábakkal hátradőlt, lendült, előrehajolt és újra kezdte, mintha mindennap azt csinálta volna. Mind magasabbra és magasabbra repülve... nyig-nyeg... nyikorgott a vasszerkezet a súlya alatt s Joe csukott szemmel, visszafojtott lélegzettel élvezte a régfeledett, gyermekes örömet.

Mikor is volt, hogy utoljára hintázott? A városi parkban, vagy a tanyasi nagy diófa alatt?

Nem.

Váratlan, tiszta kép villant fel mélyen az emlékezetéből. A város lassan tért magához a háborús tetszhalálból, az első nyár volt légiriadók nélkül, éhesen de jobb napokról álmodva már nevetni is szabad volt.

Vasárnap. Piknik a Városligetben. Valamiféle ünnepi alkalom s egy szeplős, copfos lány - nevére nem is emlékszik- és hajóhinta a Vursliban.

Nyik-nyek nyikorgott a vén, rozsdás szerkezet, s ő állva, összeszorított fogakkal erőlködött, hogy

magasabbra, meg még magasabbra lendüljön, hogy a lány ott előtte ülve az ütött-kopott csónak oldalába kapaszkodva őt csodálja. És kimondhatatlan büszkeség töltötte el, mikor a hintáslegény rákiáltott, hogy:

- Hé, fiatalember, lassan a testtel... - és ráhúzta a féket.

Nyik- nyék, nyik- nyék, hatvan év... hatvan év!

A szél borzolta gyér, ősz haját, az a simogató meleg nyári szél, mint régen, ahogy lendült mind magasabbra, még magasabbra...

- Hé, vénember lassan a testtel... s öreg Joe elengedte magát...

Azután még hosszan, hosszan, csukott szemmel élvezte a hintás játékot és az emléket, no meg azt az alig sejthető, távoli messzeségben nyekergő rozoga, öreg verkli muzsikáját.
